

Vaaleja ja valitusfestareita. Osallisuussaarna

Tomi Kiilakoski & Pasi Laukka
Allianssiristeily 18.3.2010

Osallisuuden ihanuus ja kurjuus

- Ihanuus. Osallisuus liittää lapsia ja nuoria laajempaan kokonaisuuteen ja rakentaa yhteisöllisyyttä.
  - Margalit: Huolehtiminen ja välittäminen ovat keskeisiä asenteita, kun ihmiset toimivat eettisellä tavalla toisiaan kohtaan. Välittäminen toisista ihmisestä edellyttää, että *kuulutaan* johonkin itseä suurempaan kokonaisuuteen, jonka jäsenistä *kannetaan huolta*.
- Kurjuus. Osallisuustoimintaa voidaan kritisoida siitä, että siinä pyritään mukauttamaan ihmiset epäoikeudenmukaisiin rakenteisiin luomalla jokin näennäinen vaikuttamikanava.
  - ” Se, että *emme tee mitään*, se että *kieltäydymme olemasta osallisia*, voi antaa iskun valtarakenteille, murtaa sen legitimaationperustan sekä estää sen normaalin toiminnan.” (Zizek 2008, 474.)

Osallisuuden valikoivuus?

Nuorten vaikuttamisen lisääntymisen mahdollisuuksia

Australiassa:

- 1) Painopisteen siirtäminen pois muodollisista mekanismeista kohti arkipäiväisiä lähiympäristöjä. Lisää 'tavallisuuden politiikkaa'.
- 2) Huomion siirtäminen yksittäisistä nuorista kohti yhteisöjen, kuntien ja valtion verkostoja. Huomion kohdistaminen siihen, miten viranomaisten tulisi reagoida nuoriin eikä siihen, millä tavoin nuoret voivat osallistua.

Vromen & Collin 2010.

Anna nuorelle mahdollisuus osallistua aidosti

- Osallisuutta on vaikea mitata
- Osallisuus, osallistuminen, vaikuttaminen ja kansalaisaktiivisuus
- Osallisuus on parhaimmillaan sitä, että kaikki voittavat (win win situation)
- Näennäisosallisuus luo illuusion, joka vaarantaa yhteisön toimivuuden
- Onko kaikkien pakko osallistua?
- Yhteiskunnan murros peilaa osallisuutta -> ryysyrannasta rospuuttoon

Osallisuusrakenteet kansainvälisessä vertailussa (Suomi- Saksa). Osa 1.

	Suomi	Saksa
Lasten osallistumisoikeudet	Turvattu laeilla. Kansallisen strategisen ohjauksen väline.	Hankesuuntautunutta. Kansaisjärjestöille ja paikallistasolla vahva rooli
Osallistumisen tyypit	Suoria ja edustuksellisia: Nuorisovaltuustoja, lapsiasiavaltuutettu, kuulemistilaisuudet. Painopiste muodollisissa rakenteissa.	Kohdennettua paikallistason projekteja. Osallisuus mielletään kansalaisaktiivisuudeksi ja vapaaehtoistoiminnaksi järjestöissä.
Osallisuuden dynamiikka	Etukäteen suunniteltuja ”ylhäältä-alas” (top-down) tilanteita, ”alhaalta-ylös” (bottom-up) rakenteet vähäisempiä,	Yksittäisiä liikkeitä, erilaisia aloitteita yksilöiltä ja ryhmiltä, mutta ei selkeitä osallisuutta turvaavia rakenteita

Kahdenvälistä synergiaa

- Nuoret laittavat päättäjät tiukalle -> puhutaan Suomea, poliittinen jargonia taustalla
- Tutustutaan toiseen kulttuuriin -> eurooppalaisuus
- Opimme toisiltamme koko ajan
- Yhteistyö jatkuu ja syntyy kontakteja eri kaupunkien kesken
- Valitusfestarit
- Konkretia

Osallisuusrakenteet kansainvälisessä vertailussa (Suomi- Saksa). Osa 2.

	Suomi	Saksa
Osallisuuden areenat	Pääasiassa muodollisissa puitteissa, kuten kouluissa, nuorisovaltuustot kunnissa, jonkin verran järjestöissä	Pääasiassa koulun ulkopuolella, kuten nuorisotyössä, kansaistoiminnossa, vapaa-ajalla ja nuorisotaloissa
Osallisuuden ja valtion suhde	Valtiota ja julkisia instituutioita pidetään lasten ja nuorten osallistumisoikeuksien vartijana ja edistäjänä	Lasten ja nuorten oikeuksia pidetään turvana valtiota ja julkisia instituutioita vastaan

Koulu muutospaineessa

- Yhteiskuntaoppia kouluun lisää ja paljon aiemmin
- tietoa vaikuttamisesta annettava nykyistä paljon enemmän
- opettajat koulutettava systemaattisesti toiminaan osallisuuden edistämiseksi
- päättäjät vierailulle kouluihin säännöllisesti -> paneelit
- Teiniliiton haamut karkoitettava -> politiikka ei ole pahasta, politiikan tekotapa itsessään on turmiollista -> te teitte sen itse.

Osallisuusrakenteet kansainvälisessä vertailussa (Suomi- Saksa). Osa 3.

	Suomi	Saksa
Vahvuudet	Selkeä julkinen vastuu osallistumisen mahdollistamisesta; koulutuspalveluiden korkea laatu mahdollistaa kaikkien nuorten osallistumista	Toimivat nuorisotyön rakenteet koulun ulkopuolella, aktiivisia kansalaisyhteiskuntaan liittyviä rakenteita nuorille ja nuorten rakentamina
Kehittymisen kohteita	Uusien muotojen ja areenoiden löytäminen alhaalta-ylös osallisuudelle, verkostoitumisen lisääminen nuorille merkityksellisten toimijoiden ja rakenteiden välille, nuorisotyötä ei nähdä peruspalveluna	Alhaalta lähtevien rakenteiden koordinointi, eriarvoinen koulujärjestelmä tekee hankalaksi luoda tasaisia mahdollisuuksia kaikille, yhteisen strategian ja selkeiden rakenteiden luominen osallisuusprojekteille

Arjen realismia

- Nuoria koskevissa asioissa nuorten mielipide oltava tasavertainen aikuisten päättäjien kanssa -> aikuisten asenne ratkaiseva
- Nuorille pitää näyttää aidosti, että heidät otetaan vakavasti
- Poliitiikan arkipäiväistäminen
- Nuoret kokevat, että poliitikot ajavat vain omaa etuaan, istuvat ikään kuin pilven reunalla
- Eduskunta ei lähesty todellisuudessa nuoria vaan tapaamiset ovat lähinnä teatteria

Aktivismista kapinaan

- Anna nuorten olla mukana koko ajan
- Kannusta luovaan hulluuteen
- Älä asetu osallisuuden esteeksi -> ole mahdollistaja
- Rohkaise, kannusta, tsemppaa
- Projektin rakentaminen vaatii pelisilmää
- Raimo Summanen vs Matti Alatalo

Nuorena päätöksentekokoneistossa: öljyä vai hiekkaa rattaisiin

- Nuorten vaikuttamisessa tulisi miettiä, minkälaista roolia halutaan omaksua.
    1. Tarjoudutaan kuultavaksi silloin, kun aikuiset päättävät näin haluta.
      - Päätöksenteko aikuislähtöistä, nuorilla konsultoiva rooli.
    2. Pyritään aktiivisesti nostamaan nuorille tärkeitä asioita esille ja saamaan näille tukea.
      - Prosessit nuorisolähtöisiä, aikuisilla mahdollistava rooli
    3. Pyritään hidastamaan, vaikeuttamaan tai sabotoimaan aikuisten esillenostama teema.
      - Prosessit aikuislähtöisiä, nuorilla aktivistinen rooli.
- Yllä olevat teemat vaativat erilaisia näkökulmia suhteessa:
- Aikuisiin päättäjiin (lautakunnat, valtuusto)
  - Muihin nuoriin
  - Järjestöihin
  - Tiedotusvälineisiin ja sosiaaliseen mediaan

